

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАНЬ В КУРСІ ГЕОГРАФІЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

(Донченко Л.М., канд. геогр. н., доц., Зав'ялова Т.В., ст. викл.)
МДПУ ім. Б. Хмельницького, м. Мелітополь, Україна

Успіх у вихованні екологічної культури забезпечується за умови, що школярі мають чітке уявлення про основні положення природокористування та ризики екологічної небезпеки [1,с.143-146]. Курс географії набагато перевершує курси інших дисциплін з екологічної спрямованості, числом і глибиною розкриття екологічних проблем і обґрунтування шляхів їх вирішення. У ньому представлена велика кількість ідей, які є опорними в теорії геоєкології та раціонального природокористування. Серед них – поняття цілісності природи, взаємозв'язку всіх її компонентів і процесів, природних комплексів, географічної оболонки, природних ландшафтів, природних кругообігів речовин і т. ін. Крім того, в курсі географії введено велике число понять, що безпосередньо стосуються теорії і практики раціонального природокористування, а саме антропогенні ландшафти, глобальні екологічні проблеми, організація використання природних ресурсів, форми антропогенного впливу на природні комплекси, основні принципи раціонального природокористування.

Практично у всіх розділах програми з географії зачіпаються питання екологічного плану, такі як взаємозв'язок організму і середовища, вплив різних чинників на організм і адаптація його до певних умов існування. Навчання і виховання основ екології в курсі географії можна розбити на 3 етапи:

I – курс початкової географії, 6 клас – формування культури природокористування, засвоєння певних норм і правил спілкування з об'єктами живої природи, формування у школярів основних уявлень про Землю як про єдність цілого складається з окремих частин – оболонок (літосфера, гідросфера, атмосфера, біосфера). Основний вид діяльності – засвоєння чітко заданого зразку («технологічно» побудована репродукція).

II – географія природи, 7-8 класи – формування системи предметних знань, навичок дослідницької діяльності з виявлення причинно-наслідкових зв'язків. Розвиток вміння активно використовувати набуті знання в знайомій ситуації, (порівнювати і узагальнювати, знаходити причину, прогнозувати наслідки, робити висновки). Переважний вид діяльності – систематичний пізнавальний пошук по типу наукового дослідження.

III – природокористування та геоєкологія – 9 клас. На даному етапі старшокласники здатні самостійно інтегрувати нові знання в систему власних знань, проектувати нові способи рішень, а також представляти їх у вигляді проектів, презентацій, публікацій. Основним напрямком роботи по формуванню культури природокористування є моделювання наслідків втручання людини в природу.

Провідна педагогічна ідея – вдосконалення екологічної грамотності учнів другого і третього ступеня на основі системного соціально-орієнтованого підходу

до організації процесу викладання географії. При проведенні уроків учитель географії ставить перед учнями питання, відповідаючи на які, учні виділяють основні екологічні проблеми, визначають позитивні і негативні впливи на навколишнє середовище і визначають шляхи вирішення негативного впливу [2,с.96-100].

Література

1. Прохорова Л.А. Екологічна освіта та виховання молоді як основа екологічної культури суспільства / Л.А. Прохорова, Т.В. Зав'ялова, О.В. Непша // Дискурс в умовах мінливості соціокультурного простору: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Мелітополь: Видавництво МДПУ імені Богдана Хмельницького. – С.143-146.
2. Прохорова Л.А., Зав'ялова Т.В., Непша О.В. Готовність майбутніх вчителів географії до екологічного виховання учнівської молоді у сучасній загальноосвітній школі / Л.А. Прохорова, Т.В. Зав'ялова, О.В. Непша // Екологія – філософія існування людства: зб. наук. праць. –Мелітополь: ТОВ «Колор Принт». 2018. – С.96-100.